

Friso de Zeeuw

'Leef je uit in kunst, niet in architectuur'

door Renate van Keulen

Is Nederland toonaangevend op architectuurgebied?

We kennen natuurlijk de Superdutch-generatie, met Rem Koolhaas als hogepriester. Nederland maakte een periode nationaal en internationaal furore met een nieuwe, experimentele, modernistische vorm van bouwen. Veel bijzondere ontwerpen kregen een kans. Dat trekt natuurlijk de aandacht. Nu zien we dit veel minder. Er worden nog steeds bijzondere ontwerpen gecreëerd, maar er is een stuk minder vraag naar. Zeker als het om woningbouw gaat.

Waarom toen wel?

Er is altijd een spanningsveld tussen dat wat furore maakt en dat wat de gebruikers van de gebouwen willen. In economisch goede tijden lijkt op het oog dat spanningsveld een stuk kleiner. Dan kan er meer, ongeacht of gebruikers de ontwerpen echt op prijs stellen. Mensen willen koste wat kost een huis kopen en kiezen eerder voor meer 'artistieke' varianten. Nu is de situatie anders. Het gaat economisch minder en gelijk zie je dat vooral gebruiksvriendelijkheid en meer alledaagse architectuur dominant zijn. Mensen hoeven niet zo nodig een buitengewone woning. Als ze er maar fijn in kunnen leven.

Is dat betreurenswaardig?

Het is op zich goed dat de Nederlandse architectuur op de kaart is komen te staan. Maar de gebouwen van de Superdutch-architecten zijn wat mij betreft te experimenteel en te ver verwijderd van de voorkeur van de meeste mensen. Denk aan de Nederlandse Ambassade in Berlijn, een typisch

Mr. Friso de Zeeuw is sinds 1998 Directeur Nieuwe Markten Bouwfonds MAB Ontwikkeling B.V. Hij bekleedt diverse nevenfuncties waaronder Voorzitter Raad voor Verkeer en Waterstaat, Penningmeester Nederlands Instituut voor Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting (NIROV) en Lid Raad van Commissarissen N.V. Delta Nutsbedrijven.

Bouwfonds MAB Ontwikkeling maakt deel uit van Bouwfonds Property Development dat onder diverse namen en labels in verschillende Europese landen opereert. Bouwfonds Property Development telt circa zeshonderd medewerkers. Op het gebied van wonen is Bouwfonds MAB Ontwikkeling marktleider in Nederland. Op het terrein van commercieel vastgoed heeft het bedrijf een top-3 positie.

Koolhaas-product. Erg duur en onhandig in gebruik, maar het heeft wel een prestigieuze prijs van de stad Berlijn gewonnen door zijn originaliteit. In Nederland zie je het bijvoorbeeld terug in de Haagse nieuwbouwwijk Ypenburg, waar woningen staan die puur ontworpen zijn als 'karikatuur van Nederlandse eengezinswoning'. Ik vind dat onzin. Een gebouw is er om te gebruiken. Leef je uit in kunst, niet in architectuur.

De gebruiker moet altijd centraal staan?

Ja, eigenlijk wel. Je referentie moet primair zijn wat de mensen willen. Daar gaat het om. Als het om wonen gaat, richten men-

sen zich vooral op de hoeveelheid gebruikruimte in de woning, de openbare ruimte, de buurt en de toekomstige ontwikkeling van de buurt. Vragen als 'kan ik de auto goed kwijt' en 'kunnen mijn kinderen hier fijn spelen' zijn veel belangrijker dan uiterlijke details. Dat betekent niet dat er helemaal geen belangstelling bestaat voor mooie architectuur. De woning moet er goed uitzien en wel enigszins onderscheidend zijn.

Inspraak is dus belangrijk?

Ja. Inspraak is dialoog. Je moet als architect inspelen op de wensen van de mensen en hen vertrouwen geven over hun eigen smaak. Maar je kunt ook te ver gaan. Zo hebben we in nieuwbouwwijken vaak de neiging om de kavels te vol te bouwen. Dan zie je ineens een grote boerderette die bijna uitpuilt op een piepklein kaveltje. Paul Schnabel, directeur van het Sociaal Cultureel Planbureau, noemt dat een dikke vrouw in een te strakke legging. Dan mag je best een beetje indammen. Er moet rekening worden gehouden met hoe het totaal eruitziet en de relatie met de bestaande omgeving. Dat is een publiek belang.

Hoe zit het met de kwaliteit van de huidige architectuur?

Over het geheel genomen is die goed. Tussen 'gewoon' en Superdutch zit een hele grote groep architecten die niet in de vakbladen verschijnt, maar wel iets toevoegt aan onze architectuur. Een goede architect biedt zijn opdrachtgever iets extra's waar hij niet om heeft gevraagd, maar waar hij wel heel content mee is. Er is een breed scala goede architecten waar je verder

**'Grote boerderette
op een
piepklein kaveltje'**

mee kunt. Ze hebben genoeg lef, maar zijn wel realistisch. Precies zoals een architect hoort te zijn. Deze architecten

behoren niet tot de zogenaamde toplaag, die ik vaak de 'autistische' sector noem. Die maakt internationaal furore, maar is niet gebruiksvriendelijk. En ze houden onbegrijpelijke verhalen. Ik begrijp ze in ieder geval niet.

Ze ontwerpen vooral voor zichzelf?

Ja, dat denk ik wel. Ze willen een monument neerzetten. Vorm overheerst functionaliteit compleet en ze houden geen rekening met de omgeving. Ik vind dat zeer te veroordelen.

Welke architecten laten volgens u zien hoe het wel moet?

Wie mij aanspreken zijn bijvoorbeeld Rob Krier, Sjoerd Stoeters en een bureau als Spring Architecten.

Is de smaak van opdrachtgevers de laatste jaren verschoven?

Ja, dat is een constant proces, architectuur is modegevoelig. Je kunt gebouwen en wijken vaak in de tijd plaatsen. Dat is positief, want het zorgt voor verscheidenheid. Maar je moet er wel voorzichtig mee zijn. Het blijft natuurlijk wel even staan. Nu zie je dat de traditionele stijl steeds populairder wordt. Op zich niet verkeerd, maar helaas kom ik ook missers tegen. Je kunt traditionele woningen niet zomaar ergens plaatsen. Ze komen pas goed uit de verf als ook de woonomgeving wordt aangepast. De hele buurt moet hetzelfde karakter hebben, anders wordt het snel potsierlijk. Ik vind dat de juiste context soms ontbreekt. ©w